

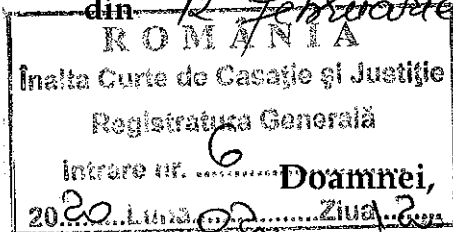

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE
SECȚIA JUDICIARĂ
SERVICIUL JUDICIAR C

Nr. 10529/4451/III-5/2018

Prin
Direc
pre
s

din 12 februarie 2020

judecător Corina Alina CORBU

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Stimată doamnă președinte,

Vă înaintăm recursul în interesul legii declarat din oficiu, în conformitate cu prevederile art. 514 din Codul de procedură civilă, referitor la problema de drept privind „posibilitatea părții în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, de a supune instanței de control judiciar, în căile de atac de reformare, critici care vizează amendarea sa”.

În temeiul dispozițiilor art. 515 Cod procedură civilă, au fost anexate recursului în interesul legii, pentru exemplificare, copiile hotărârilor judecătorești menționate în conținutul acestuia.

Cu deosebită considerație,

PROCUROR ȘEF SECȚIE
Antonia – Eleonora Constantin

F

-14, sector 5
public.ro

Faint, illegible text in the upper left corner, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În temeiul dispozițiilor art. 515 Cod procedură civilă, se anexează prezentului recurs în interesul legii, pentru exemplificare, copiile hotărârilor judecătorești menționate în conținutul acestuia:

Anexa I

- 1. Decizia civilă nr. 1462 din 25 iulie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr.9630/30/2017, definitivă;*
- 2. Decizia civilă nr. 1559 din 5 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr.9341/30/2017, definitivă;*
- 3. Decizia civilă nr. 1558 din 5 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr.9315/30/2017, definitivă;*
- 4. Decizia civilă nr. 1557 din 5 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr.9637/30/2017, definitivă;*
- 5. Decizia civilă nr. 1556 din 5 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr.9636/30/2017, definitivă;*
- 6. Decizia civilă nr. 772 din 22 septembrie 2015, pronunțată de Tribunalul Bacău – Secția a II-a Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 9797/314/2014, definitivă;*
- 7. Decizia civilă nr. 161 din 1 februarie 2018 pronunțată de Tribunalul Neamț - Secția I Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 1735/291/2017, definitivă;*
- 8. Decizia civilă nr. 220/CA din 17 aprilie 2014, pronunțată de Tribunalul Iași - Secția a II-a Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 1969/866/2013, definitivă;*
- 9. Decizia civilă nr. 2114 din 14 mai 2018, pronunțată de Tribunalul Argeș – Secția Civilă, în dosarul nr. 2926/109/2018, definitivă;*
- 10. Decizia civilă nr. 1239 din 16 aprilie 2015, pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a VII-a pentru Cauze privind Conflicte de Muncă și Asigurări Sociale, în dosarul nr. 41486/3/2013, definitivă,*

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTITIE
CABINET PROCUROR GENERAL

11. Decizia civilă nr. 2726 din 14 iulie 2015, pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a VII-a pentru cauze privind Conflicte de Muncă și Asigurări Sociale, în dosarul nr. 4327/3/2014, definitivă;
12. Decizia civilă nr. 930 din 9 noiembrie 2017 pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a III-a Civilă și pentru Cauze cu Minori și de Familie, în dosarul nr. 6901/2/2014, definitivă, prin decizia nr. 804 din 15.03.2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I Civilă;
13. Încheierea nr. 7985 din 13 decembrie 2016, pronunțată de Tribunalul Giurgiu – Secția Civilă, în dosarul nr. 19290/236/2016, definitivă prin neexercitarea căilor de atac;
14. Sentința civilă nr. 1130 din 14 martie 2017, pronunțată de Judecătoria Piatra Neamț, în dosarul nr. 3907/279/2016, definitivă prin neapelare în ceea ce privește soluția asupra cererii principale și prin încheierea nr. 4212 din 20.10.2017, pronunțată de aceeași instanță în dosarul nr. 3907/279/2016/a1, în ceea ce privește măsura amendării;
15. Sentința civilă nr. 6449 din 7 noiembrie 2017, pronunțată de Judecătoria Bacău, în dosarul nr. 1466/333/2017, definitivă prin neexercitarea căilor de atac.

Anexa II

1. Decizia civilă nr. 2977 din 8 martie 2013, pronunțată de Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 1013/1285/2010/a8, irevocabilă;
2. Decizia civilă nr. 1545 din 4 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 9632/30/2017, definitivă;
3. Decizia civilă nr. 1522 din 4 septembrie 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 9743/30/2017, definitivă;
4. Decizia civilă nr. 1484 din 16 august 2018, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara – Secția Contencios Administrativ și Fiscal, în dosarul nr. 9815/30/2017, definitivă;
5. Decizia civilă nr. 1546 din 5 decembrie 2017, pronunțată de Tribunalul Neamț – Secția I Civilă, în dosarul nr. 1497/291/2017, definitivă.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr. 10529/4451/III-5/2018

12 Februarie 2020

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI DE JUSTIȚIE

În conformitate cu prevederile art. 514 din Codul de procedură civilă,
formulez prezentul

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În practica judiciară s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu
privire la următoarea problemă de drept:

*„Posibilitatea părții în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară
prevăzută de art. 187 alin. (1) pct.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru
introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau
incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin
aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, de a supune instanței
de control judiciar, în căile de atac de reformare, critici care vizează amendarea
sa”.*

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

I. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, majoritară, s-a considerat că partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară poate formula critici care să vizeze măsura instanței, de amendare, prin aceeași hotărâre prin care a fost soluționată cererea principală, accesorie, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac, exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

Instanțele învestite cu astfel de cereri în calea de atac a apelului sau recursului, fie le-au respins ca inadmisibile, fie au procedat la recalificarea căilor de atac în cereri de reexaminare și au dispus declinarea competenței de soluționare a acestora la instanțele care au aplicat amenda judiciară.

În esență, argumentele care susțin această opinie sunt similare celor care au stat la baza pronunțării Deciziei în interesul legii nr. 7 din 8 decembrie 2014, avându-se în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cel obligat la amendă poate face numai cerere de reexaminare.

Cererea de reexaminare este o cale de atac de retractare, specifică, derogatorie de la dreptul comun, nefiind posibilă formularea unor critici relative la amenda judiciară prin intermediul căilor de atac de reformare, ordinare sau extraordinare. (*Anexa I*)

II. Într-o a doua orientare de jurisprudență, se consideră că aceste critici pot fi deduse controlului judiciar, prin căile de atac de reformare (apel sau recurs) împreună cu alte critici privind modul de soluționare a cererii, atunci când

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

amendarea părții s-a dispus prin aceeași hotărâre prin care a fost soluționată cererea principală, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac.

În susținerea acestei opinii a fost invocat argumentul potrivit căruia, instanța de control judiciar, având posibilitatea de a reforma hotărârea atacată și a considera că cererea, în considerarea căreia partea a fost amendată, nu este vădit netemeinică și nu a fost introdusă cu rea-credință, se poate pronunța și asupra soluției de amendare dispusă prin aceeași hotărâre a instanței inferioare.

Astfel, soluția ce va fi dată în privința acestei măsuri, depinde de soluția pe care instanța de control judiciar o va da asupra cererii în considerarea căreia partea a fost amendată. (*Anexa II*)

*

*

*

Apreciez ca fiind în spiritul legii prima orientare jurisprudențială, pentru următoarele motive:

Potrivit art. 187 din Codul de procedură civilă – „**Încălcarea obligațiilor privind desfășurarea procesului**”: „(1) Dacă legea nu prevede altfel, instanța, potrivit dispozițiilor prezentului articol, va putea sancționa următoarele fapte săvârșite în legătură cu procesul, astfel:

1. cu amendă judiciară de la 100 lei la 1000 lei:

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

a) *introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unei căi de atac, vădit netemeinice*".

Art. 190 din Codul de procedură civilă – „**Stabilirea amenzii și despăgubirii**”: „*Abaterea săvârșită, amenda și despăgubirea se stabilesc de către instanța în fața căreia s-a săvârșit fapta sau, după caz, de către președintele instanței de executare, prin încheiere executorie, care se comunică celui obligat, dacă măsura a fost luată în lipsa acestuia. Atunci când fapta constă în formularea unei cereri cu rea-credință, amenda și despăgubirea pot fi stabilite fie de instanța în fața căreia cererea a fost formulată, fie de către instanța care a soluționat-o, atunci când acestea sunt diferite*".

Art. 191 – „**Cererea de reexaminare**”: „(1) *Împotriva încheierii prevăzute la art. 190, cel obligat la amendă sau despăgubire va putea face numai cerere de reexaminare, solicitând, motivat, să se revină asupra amenzii ori despăgubirii sau să se dispună reducerea acesteia.*

(2) *Cererea se face în termen de 15 zile, după caz, de la data la care a fost luată măsura sau de la data comunicării încheierii.*

(3) *În toate cazurile, cererea se soluționează, cu citarea părților, prin încheiere, dată în camera de consiliu, de către un alt complet decât cel care a stabilit amenda sau despăgubirea.*

(4) *Încheierea prevăzută la alin. (3) este definitivă.*"

Din examinarea acestor dispoziții legale se desprinde concluzia că împotriva aplicării amenzii judiciare prev. de art. 187 alin. (1) pct.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, legiuitorul a stabilit o cale de atac specială de

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

retractare, denumită *cerere de reexaminare* care este diferită de exercitarea căii de atac a apelului sau recursului.

Principiul legalității căilor de atac, înscris în art. 475 din Codul de procedură civilă, presupune că o hotărâre judecătorească nu poate fi supusă decât căilor de atac reglementate expres de lege, în afara cărora nu pot fi folosite alte mijloace procedurale pentru a obține reformarea sau retractarea hotărârilor judecătorești.

Conform prevederilor art.126 alin. (2) și art. 129 din Constituție, competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege, iar căile de atac pot fi exercitate numai în condițiile legii, așadar legiuitorul este suveran în adoptarea regulilor de procedură, respectând însă și celelalte dispoziții constituționale.

Vechea reglementare cuprinsă în art. 108⁵ din Codul de procedură civilă din 1865, similară cu cea redată în art. 191 alin. (1) din Cod de procedură civilă în vigoare, în sensul că *cel obligat la amendă va putea face numai cerere de reexaminare*, a fost supusă controlului de constituționalitate, iar Curtea Constituțională, printr-o bogată jurisprudență a stabilit că cererea de reexaminare este un incident procedural care nu vizează fondul pretenției deduse judecății, ea constituie o cale specifică de retractare care nu presupune o judecare pe fond a litigiului; textul criticat nu încalcă dispozițiile constituționale privind accesul liber la justiție, iar faptul că împotriva încheierii de stabilire a amenzii se poate face numai cerere de reexaminare, nu constituie o încălcare a prevederilor constituționale sau

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

convenționale privind accesul la justiție¹. Pe această cale nu se realizează un control judiciar propriu-zis, aspectele analizate pe calea reexaminării fiind diferite de cele examinate pe fond².

Din perspectiva criticilor care vizau încălcarea art. 13 din Convenție, Curtea Constituțională a reținut că cererea de reexaminare este o verificare judiciară efectivă, fiind analizate pe fond legalitatea și temeinicia sancțiunii amenzii și elementele necunoscute la momentul aplicării acesteia³.

Aceeași jurisprudență a fost menținută și în privința dispozițiilor art. 191 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare⁴.

Totodată, se remarcă faptul că formularea art. 191 din Codul de procedură civilă este similară cu cea cuprinsă în art. 18 alin. (3) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, care prevede că: *împotriva modului de stabilire a taxelor judiciare de timbru se poate face cerere de reexaminare, la aceeași instanță, în termen de 3 zile (...).*

Or, în privința cererii de reexaminare în materia taxelor judiciare de timbru, în jurisprudența de unificare anterioară, prin decizia nr. 7 din 8 decembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul competent să judece recursul în

¹ Decizia nr. 348/2013 publicată în Monitorul Oficial nr. 669 din 31 octombrie 2013; Decizia nr. 1.419/2011 publicată în Monitorul Oficial nr. 901 din 20 decembrie 2011; Decizia nr. 229/2013 publicată în Monitorul Oficial nr. 428 din 15 iulie 2013; Decizia nr. 127/2014 publicată în Monitorul Oficial nr. 351 din 13 mai 2014; Decizia nr. 260/2007 publicată în Monitorul Oficial nr. 301 din 7 mai 2007; Decizia nr. 308/2011 publicată în Monitorul Oficial nr. 246 din 7 aprilie 2011;

² Decizia nr. 848/2011 publicată în Monitorul Oficial nr. 630 din 5 septembrie 2011;

³ Decizia nr. 127/2014, precit.;

⁴ Curtea Constituțională, decizia nr. 142/2016, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 395 din 24 mai 2016; decizia nr. 631 din 27 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 17 ianuarie 2017; decizia nr. 192 din 3 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 723 din 22 august 2018; decizia nr. 368 din 28 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 630 din 29 iulie 2019;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

interesul legii⁵ a statuat că partea în sarcina căreia s-a stabilit obligația de plată a taxei judiciare de timbru poate formula critici care să vizeze caracterul timbrabil al cererii de chemare în judecată exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune astfel de critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

În considerentele precedentei decizii, suprema instanță de unificare a remarcat și diferența de redactare a dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 146/1997, față de prevederile art. 108⁵ din Codul de procedură civilă [art. 191 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă] care conțineau adverbul „numai”, ceea ce imprimă caracterul de exclusivitate al cererii de reexaminare și a concluzionat că, independent de lipsa acestei sintagme în conținutul normativ al textului care forma obiect al interpretării din acea sesizare, nu se poate deduce concluzia că partea în sarcina căreia s-a stabilit taxa judiciară de timbru ar avea posibilitatea să exercite, cu privire la modul de stabilire a acestei taxe, atât calea de atac a reexaminării, cât și calea de atac de reformare, apelul și recursul.

A fortiori, față de redactarea dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, mai precis față de folosirea unui adverb ce exprimă pregnant ideea de exclusivitate și unicitate a cererii de reexaminare, în privința măsurii de sancționare a părții cu amenda judiciară, rezultă că eventualul concurs dintre căile de atac de reformare, ordinare sau extraordinare și calea de atac de retractare specifică va fi soluționat în favoarea acesteia din urmă.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 137 în 24 februarie 2015.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Împrejurarea că în textul legal nu sunt menționate și *hotărârile*, ci doar *încheierile* ca fiind obiect al cererii de reexaminare, nu poate conduce la concluzia că partea care a fost amendată în temeiul art. 187 alin. (1) pct.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, prin aceeași hotărâre prin care a fost respinsă ca vădit netemeinică cererea principală, accesorie, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac, ar putea formula critici împotriva acestei sancțiuni în căile de atac de reformare (apelul sau recursul) exercitate împotriva soluției care vizează fondul cauzei.

Din această perspectivă, se cuvine a se observa evoluția în timp a redactării textelor din fostul și actualul Cod de procedură civilă și interpretarea sistematică a acestora.

Astfel, potrivit art. 108⁴ din Codul de procedură civilă (1865), sancțiunea amenzii judiciare se stabilea prin încheiere executorie care se comunica celui obligat, dacă măsura a fost luată în lipsa acestuia.

Textul nu acoperea situația în care sancționarea abuzului de drept procesual prin sesizarea instanțelor cu cereri vădit netemeinice era realizată prin însăși hotărârea prin care instanța soluționa cererile respective, de vreme ce, după cum în mod justificat, s-a învederat în doctrină, emiterea unei încheieri de amendare, anterioară hotărârii de respingere a cererii, constituia o antepunonțare, iar, amendarea printr-o încheiere ulterioară, conducea la nesocotirea regulilor referitoare la dezinvestirea instanței⁶.

⁶ Anamaria Busuioc, „Discuții privind art. 108¹ alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă referitoare la amendarea judiciară a părților care acționează cu rea-credință în unele situații”, Dreptul nr. 7/2006, p. 121;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Tocmai de aceea, s-a arătat că, în asemenea ipoteze, instanța nu se va putea pronunța asupra sancționării abuzului decât prin hotărâre⁷.

Dintr-o atare împrejurare, o parte a doctrinei a dedus că, atunci când ne aflăm în prezența unei hotărâri (care cuprinde, între altele, și o sancțiune), iar nu doar a unei încheieri, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 108⁵ din Codul de procedură civilă, astfel încât, partea interesată nu va putea uza de cererea de reexaminare, ci doar de calea de atac a apelului și/sau recursului⁸.

Această abordare a fost criticată de o altă parte a doctrinei⁹ arătându-se că, s-ar ajunge astfel, inevitabil, la cenzurarea hotărârii prin care s-a aplicat amenda de o instanță superioară - respectiv pe calea apelului sau, după caz, a recursului -, ceea ce conduce, într-un caz particular, la transformarea căii de atac unice a reexaminării, în apel sau recurs și, în final, la soluționarea cererii de reexaminare de alți judecători decât cei firești. Aceasta determină și o eludare a celorlalte dispoziții procedurale inserate în art. 108⁵ alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă (1865) referitoare la caracterul irevocabil al hotărârii judecătorești în reexaminare și la lipsa de publicitate a dezbaterilor, aspecte consacrate prin norme de ordine publică¹⁰.

Răspunzând în parte propunerilor avansate în doctrină, art. 190 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă conține, spre deosebire de art. 108⁴ din Codul de procedură civilă (1865), teza a II-a, în care se arată că: „*Atunci când*

⁷ Idem;

⁸ Idem;

⁹ Ioan Leș, „Regimul juridic al încheierilor prevăzute de art. 108⁴ – 108⁵ din Codul de procedură civilă”, Dreptul nr. 12/2006, p. 70 – 76;

¹⁰ Idem;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

fapta constă în formularea unei cereri cu rea-credință, amenda și despăgubirea pot fi stabilite fie de instanța în fața căreia cererea a fost formulată, fie de către instanța care a soluționat-o, atunci când acestea sunt diferite”.

Din „tăcerea” textului cu privire la hotărârea prin care se aplică sancțiunea atunci când fapta constă în formularea unei cereri cu rea-credință și din faptul că teza a II-a a art. 190 din Legea nr. 134/2010, nu se completează cu prima teză a textului, s-a dedus aplicabilitatea, în această situație particulară, a dispozițiilor art. 424 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă¹¹.

Pe de altă parte, din analiza istorică și sistematică a soluției normative conținută de art. 191 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare [fost art. 108⁵ din Codul de procedură civilă (1865)], se observă o continuitate în abordarea legiuitorului sub aspectul caracterului de exclusivitate și unicitatea cererii de reexaminare, aceasta independent de modificările operate în privința articolului precedent din care se poate deduce posibilitatea sancționării părții și prin sentința ori decizia prin care este soluționată cererea formulată cu rea-credință.

Singurele modificări operate, comparativ cu reglementarea anterioară, vizează doar competența de soluționare a cererii de reexaminare, aceasta fiind dată, în noua reglementare, altor complete decât cel care a stabilit amenda și caracterul definitiv al încheierii prin care este soluționată această cerere.

¹¹ Mihaela Tăbărcă, „Drept procesual civil. Vol. I. Teoria generală”, Editura Universul Juridic, București, 2013, nr. 18, p. 825;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Din aceasta rezultă că cererea de reexaminare a rămas și în configurarea adusă prin Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, modificată și completată, calea de atac specifică, de retractare, chiar și pentru ipoteza în care sancțiunea este aplicată prin sentință sau decizie, iar nu prin încheiere.

Așadar, dacă prin hotărârea finală, partea a fost amendată, aceasta va putea exercita două căi de atac: una împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată cauza, în măsura în care aceasta este susceptibilă de exercițiul căilor de atac de reformare, iar partea are interes să exercite aceste căi de atac, de competența instanțelor ierarhic superioare și o cale de atac de retractare, cererea de reexaminare, împotriva dispoziției de amendare din cadrul aceleiași hotărâri¹².

Prin această abordare nu este încălcat principiul unicității căii de atac prevăzut de art. 460 din Codul de procedură civilă, care presupune că dreptul de a exercita o cale de atac este, în principiu, unic și se epuizează odată cu exercitarea lui, nimănui nefiindu-i îngăduit de a uza de două ori de una și aceeași cale de atac¹³.

Ca regulă, apelul și recursul constituie domeniul predilect de aplicare al acestui principiu¹⁴.

¹² În acest sens, Delia Narcisa Theohari, comentariu art. 191 din Codul de procedură civilă în „*Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*”, vol. I, coord. Gabriel Boroș, Ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2016, p. 521;

¹³ Ioan Leș, comentariu art. 460 din Codul de procedură civilă în „*Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*”, Editura CH Beck, București, 2013, n.1 p. 618;

¹⁴ În acest sens, Ioan Leș, „*Noul Cod de procedură civilă*”, precit, n.2, p. 618; Mihaela Tăbărcă, „*Drept procesual civil. Vol. III – Căile de atac*”, Editura Universul Juridic, București, 2014, n.46, p. 26;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Situația premisă pentru incidența acestui principiu, astfel cum rezultă din alin. (1) al art. 460 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, este aceea a unor termene identice de exercitare a căilor de atac, ipoteză care nu este îndeplinită în problema de drept analizată.

Astfel, pe de o parte, potrivit art. 191 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, termenul pentru formularea cererii de reexaminare este de 15 zile, iar termenul de drept comun, pentru apel și recurs prevăzut de art. 468 și art. 485 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă este de 30 de zile. În materie de executare, termenul de apel, de drept comun este de 10 zile, conform art. 651 alin. (4) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Împrejurarea că, potrivit unor legi speciale¹⁵, termenele pentru exercitarea căilor de atac de reformare sunt identice, ca durată, cu termenul prevăzut de art. 191 alin. (2) din Codul de procedură civilă, pentru cererea de reexaminare, precum și aceea că, pot exista motive identice care să justifice, din perspectiva interesului procesual al părții sancționate, atât exercitarea căii de atac de reformare, cât și a celei de retractare, nu justifică abaterea de la raționamentul anterior prezentat, circumscris unei aplicări stricte a principiului legalității căilor de atac, incident în toate materiile pentru care Codul de procedură civilă constituie dreptul comun.

¹⁵ Termenul de recurs în materia contenciosului administrativ, de 15 zile, prevăzut de art. 20 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, modificată și completată;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALȚA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Pe de altă parte, ipotezele detaliate în cuprinsul alin. (2) – (5) ale art. 460 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă vizează situațiile în care, prin aceeași hotărâre, au fost soluționate cereri principale, accesorii sau incidentale, supuse unor căi de atac diferite, unele dintre ele nesupuse unor căi de atac sau care beneficiază, potrivit legilor speciale, de termene diferite de apel sau recurs.

Or, dispoziția de aplicare a amenzii prevăzută de art. 187 pct. 1 lit. a) nu constituie o soluție asupra unei cereri principale, accesorii ori incidentale, ci constituie expresia puterii recunoscute judecătorului, de a sancționa exercitarea abuzivă a dreptului procesual de sesizare a instanței cu cereri vădit netemeinice, complementar soluției date asupra acestor cereri.

Pe de altă parte, calea de atac de retractare și termenul în care poate fi exercitată nu sunt prevăzute de lege specială, astfel cum se arată în alin. (4) al art. 460 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, ci de însăși legea generală procesuală civilă.

Limitarea posibilității părții în sarcina căreia s-a impus obligația de a plăti amenda judiciară de a o contesta exclusiv prin intermediul cererii de reexaminare, nu încalcă dreptul de acces la justiție și nici la un proces echitabil.

Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a arătat următoarele:

„Calea de atac de retractare reprezentată de cererea de reexaminare a amenzii judiciare este o verificare judiciară efectivă în sensul art. 13 din Convenție, fiind o analiză a legalității și temeiniciei sancțiunii și, eventual, a elementelor de fapt necunoscute la momentul aplicării sancțiunii, învederate în calea de atac. Pe această cale nu se realizează

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

un control judiciar propriu-zis, iar faptul că aceeași instanță care a pronunțat hotărârea judecă și cererea de reexaminare, nu este de natură să influențeze aprecierea judecătorilor, întrucât aspectele analizate pe calea reexaminării sunt diferite de cele examinate în fond. Dacă cererea de reexaminare este admisă ca urmare a constatării faptului că sancțiunea a fost aplicată fără temei sau cu încălcarea unor dispoziții legale, amenda aplicată poate fi revocată sau poate fi redusă în situația în care se apreciază cuantumul amenzii aplicate ca fiind prea mare în raport cu abaterea săvârșită”¹⁶.

De asemenea, instanța de contencios constituțional a statuat că prevederile legale criticate nu contravin dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, întrucât acestea se referă exclusiv la soluționarea în fond a cauzei. Or, cererea de reexaminare nu presupune o judecare pe fond a litigiului. În acest sens, a fost invocată Decizia de admisibilitate din 6 iulie 2000, pronunțată în Cauza *Moura Carreira și Margarida Lourenco Carreira împotriva Portugaliei*, prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că sfera de aplicare a art. 6 din Convenție vizează drepturile și obligațiile cu caracter civil care trebuie să constituie obiectul – sau unul din obiectele – litigiului, iar rezultatul unei astfel de proceduri trebuie să fie direct determinant pentru un astfel de drept, ceea ce, în speța de față, nu este cazul – cererea de reexaminare fiind un incident procedural care nu vizează fondul pretenției deduse judecății instanței¹⁷.

¹⁶ Decizia nr. 6/2018 par. 16, publicată în Monitorul Oficial nr. 187 din 28 februarie 2018;

¹⁷ Decizia nr. 1.419/2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 901 din 20 decembrie 2011;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CABINET PROCUROR GENERAL

În același sens, sunt și considerentele Deciziei în interesul legii nr. 7/2014, prin care, analizând caracterele juridice ale cererii de reexaminare, prevăzută de art. 18 din Legea nr. 146/1997, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că *„această cale de atac permite părții în sarcina căreia s-a impus obligația de timbrare să supună contestația sa unei instanțe imparțiale și independente, care nu trebuie să funcționeze neapărat la nivelul unei jurisdicții superioare celei care a stabilit taxa de timbru contestată, având în vedere că art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu garantează dreptul la un dublu grad de jurisdicție.*

Este adevărat că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a cristalizat principiul potrivit căruia, în situația în care dreptul de a ataca o hotărâre judecătorească pe calea apelului sau a recursului este prevăzut în legislația unui stat parte la Convenție, instanța investită cu aceste căi de atac este chemată să soluționeze cauza respectând toate condițiile instituite de art. 6 paragraful 1 (Cauza Delcourt contra Belgiei, 17 ianuarie 1970). Această ipoteză nu este aplicabilă însă în materia contestării modului de stabilire a taxei judiciare de timbru, domeniu în care legislația națională prevede exclusiv calea de atac a reexaminării”.

Aceste considerente sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în privința cererii de reexaminare prevăzută de art. 191 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Împrejurarea că soluția pe care completul investit cu soluționarea cererii de reexaminare a amenzii judiciare depinde de soluția pe care instanța de apel sau recurs o va pronunța cu privire la cererea principală, accesorie sau incidentală ori pentru exercitare căii de atac, respinsă ca vădit neîntemeiată, în virtutea legăturii

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

logice dintre cele două chestiuni soluționate și, respectiv, dispuse printr-un unic act jurisdicțional, nu este de natură concluzionarea în sensul unicității căii de atac, pentru atare ipoteze, prin nesocotirea normelor de ordine publică referitoare la termenele de exercitare, competența și procedura de soluționare a căilor de atac de retractare și, respectiv, de reformare.

La dispoziția părților interesate există remedii procesuale specifice pentru prevenirea ori remedierea unor eventuale hotărâri contradictorii pronunțate de instanțe diferite.

Astfel, în măsura în care consideră că soluția care va fi pronunțată în cadrul cererii de reexaminare depinde de soluția care va fi pronunțată în calea de atac de reformare (apel sau recurs), partea are posibilitatea să solicite, în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă, suspendarea soluționării cererii de reexaminare până la soluționarea căii de atac declarată împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea ca vădit netemeinică.

Procedând în acest mod se va evita soluționarea contradictorie a celor două căi de atac, amenda judiciară putând fi înlăturată în cazul în care se va stabili, în apel sau recurs, că cererea nu a fost *vădit netemeinică*.

Pe de altă parte, în măsura în care s-a dovedit, în urma soluționării apelului sau recursului că cererea care a stat la baza aplicării amenzii nu este vădit netemeinică, partea are posibilitatea formulării cererii de revizuire prev. de art. 509 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură civilă, împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de reexaminare, întrucât *s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere*.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Din perspectiva instanței superioare investită cu soluționarea unei căi de atac (apel sau recurs) prin care sunt formulate critici cu privire la amenda judiciară, aceasta o poate respinge ca inadmisibilă sau, după caz, o poate recalifica drept cerere de reexaminare și dispune declinarea ei la instanța inferioară, soluțiile oferite de art. 457 alin. (3) și (4) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și prin Decizia în interesul legii nr. 19/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție¹⁸, fiind pe deplin aplicabile și în prezenta ipoteză.

*

*

*

În consecință, apreciez că, în interpretarea și aplicarea art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru introducerea, cu recredință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, poate formula critici care vizează amendarea sa exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial nr.103 din 6 februarie 2017

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

*

*

*

Pentru aceste motive, în temeiul dispozițiilor art. 517 din Codul de procedură civilă, solicit admiterea prezentului recurs în interesul legii și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii.

PROCUROR GENERAL,